

Haramı düzünün qartalı

Ulu Öndər Heydər Əliyev əsgər Şamil Cəbrayilovun qeyri-adi qəhrəmanlığını "Azərbaycan Bayrağı" ordeni ilə mükafatlandırmışdı

Həyatda baş verən hadisələri, ötüb arxada qalmış yaşananları fikir süzɡəcindən keçirə-keçirə düşünürük ki, hər insan ömrü vərəqlənməmiş, oxunmamış bir kitabdır. İllər onun hissələri, aylar fəsilləri, günlər isə vərəqləridir. Bu vərəqlərdə saatlar, dəqiqələr və anlar əbədi olaraq həkk olunub. Xatirələrlə dolub-daşan ömür kitabı hamı üçün əzizdir. Onu qarşımıza qoyub vərəqləyən kimi ötən günlər gözlərimiz önündə canlanır. O günləri tez-tez yada salır, heç vaxt unutmuruq. 1993-cü ilin dekabrında cəbhə bölgəsində, ön xətdə yaşadığımız günlər də ömrümüzün unudulmaz səhifələrindən biridir.

Qarabağ savaşının qanlı izləri

...Soyuq dekabr ayının ikinci on günlüyü idi. Beyləqan-Füzuli istiqamətinə ezam olunmuşduq. Rayonun avtovağzalına günortaya yaxın çatdıq. Küçələr doğma ocaqlarından didərgin düşmüş qaçqınlarla doluydu. Hara addım atırdıqsa, orada köçkün yükləri daşıyan maşınları görürdük...

Ertəsi gün - dekabrın 14-də səhər ertədən yüksəkrütbəli artilleriyaçı zabitlərlə birlikdə ön xəttə yola düşdük. Ucsuz-bucaqsız Haramı düzünü ilk dəfəydi görürdük. Yollar, cığırlar, elə də hündür olmayan təpələr bir-birinə çox oxşayırdı. Sanki bütün bunlar bir rəssamın fırçasından çıxmış eyni tablolar idi. Bu ərazilərə yaxından bələd olmayanlar lap günün günorta çağı tez bir zamanda azıb, yollarını səhv sala bilərdilər.

Haramının hər addımında Qarabağ müharibəsinin qanlı izləri qalmışdı. Vurulub yandırılmış düşmən texnikaları, dərin səngərlər, ətrafa səpələnmiş müxtəlif ölçülü güllə və mərmilərlə ərazidə gərgin döyüşlərin getdiyindən xəbər verirdi. Söhbət zamanı artilleriyaçılardan öyrəndik ki, ötən gün gedən əməliyyatda bir neçə zirehli texnikası və xeyli canlı qüvvəsi məhv edilən düşmən geri çəkilməmişdi. Haramı düzünün xeyli hissəsi erməni işğalçılarından azad olunmuşdu. Dünən dişlərini qıcayıb Beyləqan üzərinə hücum etməyə cəhd göstərən qəsbkarların burunları yaxşıca ovulmuşdu. Artıq Qarabağ müharibəsində tarixi dönüş yaranmışdı.

25 metrlik məsafədən düşmənin 2 tankını vuran əsgər

Barıt qoxulu mövqelərə çatan kimi vaxt itirmədən səngərləri gəzib döyüşlərdə fərqlənən, igidliklə vuruşan zabit və əsgərlərlə görüşüb söhbət etdik. Komandirlər döyüşdə igidlik göstərmiş əsgərləri bir-bir bizə təqdim edirdilər. 25 metrlik məsafədən ermənilərin iki tankını və xeyli canlı qüvvəsini məhv etmiş Cəbrayilov Şamil Əhliman oğlu da cəsur döyüşçülərin sırasında idi. Hiss olunurdu ki, bədənə arıq, boyca çox da hündür olmayan bu əsgərin sinəsində qəhrəmanlığa təşnə olan məğrur ürək döyünür. Əsgər Şamil Cəbrayilovun vurduğu tanklardan biri zədələndikdən sonra geri dönüb döyüş meydanından uzaqlaşmağa çalışmışdı. Amma igid döyüşçü buna imkan verməmiş, növbəti mərmilə zirehli texnikanı vurub partlatmışdı.

Şamilin döyüş yolu ilə qısa tanışlıqdan sonra onun vurduğu zirehli texnikaların yanında şəklini çəkmək istədik. Amma bu, mümkün olmadı. Səngərdən çıxıb bir az irəli getmişdik ki, arxadan əsgərlər həyəcanla bizə səslənərək: "Düşmən geri dönüb hücumu hazırlayır, texnikaların səsi gəlir" dedilər.

İrəli getməyib təəssüf hissi ilə geri qayıtdıq. Şamilin şəklini isə sinəsində qumbaraatan tutduğu vəziyyətdə səngərdə çəkdik. Həmin anlarda Şamil Cəbrayilov Haramı düzünün qartalına bənzəyirdi.

Əsgər Şamil Cəbrayilov haqqında məqalə çapa gedən gün Ulu Öndər Heydər Əliyevin fərmanı ilə əsgər Cəbrayilov Şamil Əhliman oğlu döyüşlərdə göstərdiyi igidliyə görə "Azərbaycan Bayrağı" ordeninə layiq görüldü.

Döyüşlərdə göstərdiyi igidliyə görə "Azərbaycan Bayrağı" ordeni ilə təltif edilməsi haqqında Prezident fərmanı ilə əsgər Şamil Cəbrayilov haqqında yazdığımız məqalə eyni nömrədə çap olundu.

Bir müddət sonra eşitdik ki, Şamil döyüşdə ağır yaralanıb, Sumqayıtdakı 2 nömrəli xəstəxanada müalicə olunur.

Şamiləndən hal-əhval tutmaq üçün Sumqayıta getdik. Şəfa ocağında bizə onun yaxınlıqdakı bərpa mərkəzinə köçürüldüyünü bildirdilər.

...Şamilə köhnə tanışlar kimi mehribancasına görüşüb hal-əhval tutduq. Əsgər son döyüşündən həvəslə danışdı:

- Ermənilər dekabrın son günlərində gözlənilmədən əks-hücum keçdilər. Əvvəlcə səngərlərimiz toplardan atəşə tutuldu. Artilleriya qurğuları susan kimi düşmən piyadaları hücumu keçdilər. Yərə uzananda çiyənimdə güclü ağrı hiss etdim. Güllə dəyən yerdən qan axırdı. Əsgər yoldaşlarım köməkləşib məni hospitala çatdırdılar. İndi özümü yaxşı hiss edirəm. Yaxın günlərdə döyüşçü dostlarımla yanına qayıdacam.

Xəstəxanada çox ləngiməyib əsgər Şamilə, atası Əhliman dayı ilə sağollaşıb iş yerinə qayıtmağa hazırlaşdıq. Əhliman dayı bizi şəfa ocağının çöl qapısına qədər ötürdü. Ayrı-larkən bizi kəndlərinə, evlərinə qonaq dəvət etdi. Dedi ki, havalar isinəndə biz tərəflərə, Otuzkilərə gəlin, yolunuzu gözləyəcəyik. Ağsaqqalın sözünü yerə salmayıb "Allah qoysa gələrik", - dedik.

...Günlərin bir günü yol aldıq İmişlinin Otuzkilər kəndinə. Soruşa-soruşa Əhliman dayının evinə, həyətinə gəlib çıxdıq. Bizi qarıda ordenli əsgər Şamil Cəbrayilov, anası Pakizə xala və kiçik qardaşı Bəhrüz qarşıladı. Səse Şamilin qonşuluqda yaşayan dayıları, əmiləri və başqa yaxınları da gəldilər. Əhliman kişi evdə yox idi, rayon mərkəzinə getmişdi.

Şamilin əmiləri, dayıları keçmiş günləri xatırlayaraq illərcə əvvəl Əhlimanın Muxtar adlı əsgər yoldaşının onlara gəlib-getdiyindən söz saldılar. Şamilin atasının əsgərlik yoldaşlarının adları, onların xidmət etdikləri səhər mənə bu səfərdə yoldaşlıq edən qayınatam İbrahim kişiyyə çox tanış gəldi. Bunları eşidəndən sonra o, Əhliman dayının keçmiş ittifaqın hansı ölkəsində xidmət etdiyi ilə maraqlandı. Məlum oldu ki, onlar ötən

əsrin altmışıncı illərində keçmiş ittifaqın Karel-Fin Muxtar Vilayətinin, Kuzema stansiyasının yaxınlığındakı hərbi hissədə birgə xidmət edəblər. Çox qəribə bir təsadüf idi.

32 ildən sonra Otuzkilər kəndində görüşən 2 əsgər dost

Şamil atasının əsgərlik şəkillərini gətirdi. Bu şəkillər sanki bir anlıq bizi qanadlarının üstünə alıb ötən illərə qayıtdı. Otuz iki il bundan əvvəl çəkilmiş və demək olar ki, artıq yavaş-yavaş saralmağa başlamış şəkillərə maraqla baxırdıq. Onların birində qayınatamla Əhliman kişi yanaşı dayanıb çox mehribancasına qollarını bir-birinin boynuna aşırırmışdılar. Qayınatamın otuz iki ildən sonra təsadüfən əsgərlik yoldaşının Otuzkilər kəndindəki evinə gəlib çıxması, onu burada tapması hamımızı heyretləndirmişdi.

Bir az keçəndən sonra Əhliman kişi rayon mərkəzindən qayıtdı. Gəldiyimizi görəndə xeyli sevindi. Otağa girəndə birinci bizimlə görüşdü. Sonra yanımda oturmuş İbrahim dayıya əl uzadıb diqqətlə üzünə baxdı. Soruşduq ki, Əhliman dayı, nədən ona belə zəndlə baxırsan, olma sifəti sənə tanış gəlir? O, heç nə demədən, diqqətlə İbrahimin üzünə baxdı. Həyəcanlı anlar bir-birini əvəz edirdi. Hamımız nəfəsimizi içimizə çəkib bir anlıq baxışlarımızı ona yönəlmişdik. Otaqda sakitlik hökm sürürdü. Ağsaqqalın otuz iki il əvvəl eyni hərbi hissədə qulluq etdiyi əsgər yoldaşını tanıyıb-tanımayacağına gözləyirdik. Əhliman dayı birdən qayınatamdan soruşdu:

- Sən Xankişiyev deyilsən?

Bu sözü ondan eşidəndə hey-rətdən hamımızın tükləri biz-biz oldu, gözümlər yaşardı. Aradan uzun illər keçməsinə baxmayaraq, Əhliman kişi qayınatamın sifət cizgilərini, hətta soyadını belə hafizəsində qoruyub saxlamışdı.

Sonra onlar əsgər dostları kimi təzədən qucaqlaşdı görüşdülər. Şirin söhbət onları tarixə dönmüş ötən illərə, keçmiş günlərə - otuz iki il əvvələ çəkib apardı. Xatirələr çözüldü, ömür kitabları asta-asta üzü keçmişə doğru vərəqləndi.

Bir neçə gün Otuzkilərdə qalıb onların halal çörəklərini kəsdik. Belə səmimi insanlarla yaxından tanışlığımız bizə böyük məmnunluq yaşatdı.

Soyuq dekabr günlərində Haramı düzündən başlanan bu dostluğumuz hələ də davam edir. Yəni də İmişliyə gedib Əhliman dayı ilə, ordenli igid Şamilə görüşürük. Bizi bir-birimizə qovuşduran körpülərin dayaqları və təməli çox möhkəmdir. Çünki onun bünövrəsi barıt qoxulu səngərlərdə qoyulub. Soyuq dekabr günəşinin iltiq nəfəsi hələ bundan sonra da ürəklərimizi isidəcək.

Vahid MƏHƏRRƏMOV,
"Azərbaycan"